

Protokoll 7/2022

fört vid Rådet till skydd för Stockholms skönhets
sammanträde måndagen den 22 augusti 2022 kl. 13:30-
15:30, Bolindersalen, Tekniska nämndhuset

Övriga närvarande	Inga Varg Ordförande §§1-7, §§9-15 Katarina Borg Birgitta Bremer Elisabet Jermsten Anders Johnson Helena Nilsson Lannegren Margareta Olofsson Ordförande §8. Martina Pereira Norrman Laila Reppen Henrik Nerlund Sekreterare Monica Hector Protokollförare Susanne Höglin Handläggare Malin Myrin Christian Bleckman Föredragande §8 Anna Roander Föredragande §9 Viktoria Söderman Föredragande §15
Justerare	Helena Nilsson Lannegren
Datum för justering	
Paragraf	§§1-15
Protokollförare	Monica Hector

§ 1 Dagordning samt val av justerare

Beslut

Valdes ledamot H Nilsson Lannegren att tillsammans med ordförande justera protokollet.

Malin Myrin, enhetschef, Kulturmiljö och dokumentation, önskades välkommen till Skönhetsrådet som stadsmuseets ersättare för Fredrik Linder, adjungerad ledamot.

Erinrade ordförande att hon, p.g.a. jäv inte närvarar vid hanteringen av punkt 9 på föredragningslistan, planförslaget för Gubbängen 1:1, förslag till detaljplan för område intill Bordsvägen-Herrhagsvägen. Vice ordförande M Olofsson tar över ordförandeklubban när denna punkt ska behandlas.

Beslöts uppta ärenden i ordningen: 1-9, 11-15, 10.

§ 2 Nästa sammanträdesdag

Beslut

Erinrades att Skönhetsrådet sammanträder måndag 5 september 2022, kl. 13.30.

§ 3 Nästa delegationssammanträde

Beslut

Erinrades att Skönhetsrådets delegerade sammanträder måndag 19 september 2022, kl. 13.30.

§ 4 Protokoll fört vid sammanträde 2022.05.30

Beslut

Anmälades att protokoll fört vid rådets ordinarie sammanträde 2022.05.30 justerats i vederbörlig ordning.

§ 5**Protokoll fört vid delegationssammanträde 2022.06.13****Beslut**

Anmäldes att protokoll fört vid rådets delegationssammanträde 2022.06.13 justerats i vederbörlig ordning.

§ 6**Rådet: sammanträdesdagar 2023****Beslut**

Erinrades att Skönhetsrådet sammanträder följande dagar 2023:
Tid: 13.30 (gäller både ordinarie och delegation)

Måndagen 16 januari	Måndagen 23 januari
Måndagen 6 februari	Måndagen 20 februari
Måndagen 6 mars	Måndagen 20 mars
Måndagen 27 mars	Måndagen 17 april
Måndagen 8 maj	Måndagen 22 maj
Måndagen 29 maj	Måndagen 12 juni

Rådets utflykt torsdag 15 juni

Måndagen 21 augusti	Måndagen 14 augusti
Måndagen 4 september	Måndagen 18 september
Måndagen 2 oktober	Måndagen 16 oktober
Måndagen 6 november	Måndagen 20 november
Måndagen 4 december	Måndagen 11 december

§ 7**Anmälningar för kännedom****Anmälda handlingar**

- Reykjavik 1 Underrättelse om granskning (3/3)
- Hålkälen 1, meddelande om revidering efter granskning, 2019-03571
- Förfrågan om att placera konstverk i det gröna , svar med e-post
- Billboat, svar med e-post
- (Signerad) Reykjavik 1, granskning, 2019-03406
- (Signerad) KS 2022/668 Skönhetsrådets remissvar
- (Signerad) KS 2022/668 Skönhetsrådets remissvar
- Skärholmen 2:1 m. fl. Skärholmsdalen invid kv. Gillsätra, meddelande om antagande av detaljplan, 2016-15385
- Konstverk Nacka strand, svar med e-post
- (Signerad) Tornö 2, granskning, 2019-00738

- Projekt Ålgrytevägen, förfulning av Bredäng, svar med e-post samt SR 0092-2016 bifogad
- Riktlinjer för anläggande av laddplatser: Information om hur parkeringsplatser på kvartersmark kan förses med laddinfrastruktur. Beslut från miljö- och hälsoskyddsnämnden 7 juni 2022, §10
- Konsthallen 15 m.fl., meddelande om antagande av detaljplan, 2018-00710
- (Signerad) Orgelpipan 7, granskning 2, 2017-02605
- Ang bygge Vedstapeln, svar med e-post
- (Signerad) Ubbe 3, planärende på granskning, 2020-13210
- (Signerad) Vattenpasset 11, installation/montering av belysningskonstverk, 2022-08362-575
- Ert yttrande över förslag till detaljplan för bostäder utmed Sågverksgatan i Stureby (dnr 2020-16024), svar med e-post
- Graffiti på Österlånggatan
- Kv. Yxan, Borgerskapets utbyggnad, svar med e-post
- Klotter på hus som inte saneras, svar med e-post
- (Signerad) Diamanten 11, förslag till detaljplan, 2021-04985
- (Signerad) Måsholmen, förslag till detaljplan, 2021-12641
- (Signerad) Sandgropen 7, tidsbegränsat lov för konstverk på Handelshögskolan, 2022-09667-575
- (Signerad) Enskede Gård 1:1, uppförande av teknikhus för offentlig plaskdamm, 2022-08380-575
- (Signerad) Tobaksmonopolet 2, nybyggnad av kontor, rivning
- (Signerad) Södermalm 9:1, Norrmalm 5:1, Fatbursparken (etapp 2), uppförande av stödmurar, markåtgärder, 2022-09581-575
- Reklam på vatten, svar med e-post
- Marievik, svar med e-post
- Johanneshov 1:1 samt del av Kylhuset 15 (Slakthusområdet etapp 2C), meddelande om revidering efter granskning, 2019-04267
- (Signerad) Blixtljuset 6, tillbyggnad av lokal, 2022-07542-575
- Ålgrytevägen, Diarienummer 2016-15395 SR 2022/159, svar med e-post
- Stora Sköndal, synpunkter på förslag till detaljplan
- (Signerad) Blixtljuset 6, uppdatering, tillbyggnad av lokal, 2022-07542-575
- Padelbanor på Långholmen, svar med e-post
- Ai Wei Wei's skulptur utanför Nationalmuseum, svar med e-post
- Hamnbad Gamla stan, svar med e-post samt SR 2021/125 bifogad
- Planerat hamnbad invid Munkbrohamnen, svar med post

- (Signerad) Åkern 17, muralmålningar (2 st) invid Ringvägen, 2022-07352-575
- (Signerad) Jordbruksministern, planärende på granskning, 2017-19979
- (Signerad) Konserthuset 2, bygglovsansökan avseende säsongslöv för fasadbelysning, dnr 2022-10121
- (Signerad) Blasieholmen 54, omfärgning av tak, Grand Hotel, 2022-10443-575
- Stockholm Exergi, ändringtillstånd för Värtaverket, Bio-CCS-anläggning, inbjudan till kompletterande samråd, svar med e-post
- Svea Artilleri 2, synpunkter på förslaget. Svar med e-post

§ 8

Gubbängen 1:1, förslag till detaljplan för område intill Bordsvägen-Herrhagsvägen, 2020-04764

Stadsbyggnadskontoret hade genom remiss begärt Skönhetsrådets yttrande över Gubbängen 1:1, förslag till detaljplan för område intill Bordsvägen-Herrhagsvägen, 2020-04764. Christian Bleckman, stadsbyggnadskontoret, redogjorde för ärendet.

SR 2022/162

Beslut

Beslöt Skönhetsrådet tillstyrka förslag till detaljplan med erinran om fortsatt utredning om lamellernas placering och garaget utbredning för att spara fler träd längs Herrhagsvägen.

Erinrades att Inga Varg ej deltagit i ärendets hantering p.g.a. jäv.

Uppdrogs åt kansliet att besvara ärendet.

Sammanfattning av ärendet

Stadsbyggnadskontoret har upprättat ett förslag till detaljplan för ett område vid Bordsvägen och Herrhagsvägen i Gubbängen. Planen möjliggör tre lamellhus, två längre längs Herrhagsvägen och ett kortare med gaveln mot Bordsvägen. Totalt möjliggör förslaget ca 90 bostäder. Vid gathörnet av Bordsvägen och Herrhagsvägen planeras en mindre verksamhetslokal med möjlighet till uteservering. Lokalen inryms delvis i en utskjutande byggnadskropp i ett våningsplan i ett försök att förmedla en lägre skala mot gathörnet och Tallkrogens småskaliga egnahemsbebyggelse.

Den aktuella platsen utgör ett möte mellan två planeringsfilosofier i utbyggnaden av Stockholms ytterstad. Tallkrogens småstugeområde planlades under 1930-talet som en stadsdel för självbyggeri i

stadens småstugebyrås regi och kom att bli ett av de sista områdena av denna typ. Gubbängen fick sin stadsplan antagen 1944 och stadsdelen var tillsammans med Hökarängen Stockholms första tunnelbaneförorter. Att bygga i detta mellanrum innebär komplexa möten mellan olika skalor och typologier.

Skönhetsrådet ansåg att platsen är möjlig att bebygga och att den sammanhållna skalan om fyra våningar på den tillkommande bebyggelsen väl faller in i Gubbängens skala. Rådet fann det välgörande med de smala gavlarna och anser att lamellernas risaliter ger en varierad rytm som också presenterar deras entréer. Rådet uppskattade burspråk och lokalens utskjutande volym men såg gärna en något mindre repetitiv fönstersättning i övrigt. Mot Tallkrogen blir mötet något hårdare och stor vikt behöver läggas på att förgårdsmarken blir välplanterad och att gatuträden kan växa och bli stora.

Rådet ansåg vidare att ytterligare utredningar behöver göras för att bevara fler av de värdefulla träd som finns i planområdet. För att kunna göra detta bör det studeras om lamellernas längder kan förändras och om det underliggande parkeringsgaraget kan få en mindre utbredning, alternativt utgå eftersom platsen har direkt koppling till tunnelbanan. I Gubbängen är välväxta tallar ett karaktärsträd och det finns ett särskilt värde att spara dessa nära inpå den nya bebyggelsen för att anknyta till hur den ursprungliga växtligheten behölls när stadsdelen uppfördes.

Handlingar i ärendet

- SR 2022/162-3 Samrådsbrev
- SR 2022/162-4 Plankarta samråd
- SR 2022/162-5 Planbeskrivning samråd
- SR 2022/162-10 Miljöteknisk markundersökning 1 (Liljemark Consulting, 2021)
- SR 2022/162-11 Dagvattenutredning allmän platsmark (Norconsult, 2021)
- SR 2022/162-12 Geoteknik (Geomind, 2022)
- SR 2022/162-2 Trafikbullerutredning (Brekke & Strand Akustik, 2022)
- SR 2022/162-6 Naturvärdeskonsekvenser (Sweco, 2022)
- SR 2022/162-7 Naturvärdesinventering (Ekologigruppen, 2022)
- SR 2022/162-8 Miljöteknisk markundersökning 2 (Liljemark Consulting, 2021)
- SR 2022/162-9 Dagvattenutredning kvartersmark 1 (Structor, 2022)
- SR 2022/162-13 Dagvattenutredning kvartersmark 2 (Structor, 2022)

- SR 2022/162-14 Arkitekturprogram 2 (Varg arkitekter, 2022)
- SR 2022/162-15 Arkitekturprogram 1 (Varg arkitekter, 2022)

§ 9

Svea Artilleri, förslag till detaljplan, 2020-08138

Genom remiss hade stadsbyggnadskontoret begärt Skönhetsrådets yttrande över Svea Artilleri, förslag till detaljplan, 2020-08138. Anna Roander, stadsbyggnadskontoret, redogjorde för ärendet.

SR 2022/161

Beslut

Skönhetsrådet avstyrker förslag till detaljplan i föreliggande form.

Uppdrogs åt kansliet att besvara ärendet.

Sammanfattning av ärendet

Detaljplaneförslaget syftar till att uppföra kompletteringsbebyggelse i kvarteret Svea Artilleri i hörnet av Valhallavägen och Jungfrugatan. Totalt tillskapas cirka 140 nya bostäder. Inom planområdet finns idag tre byggnader uppförda 1989-1991 efter ritningar av FFNS arkitekter. Byggnaderna är placerade i en uppbruten Z-form som riktningsmässigt följer det intilliggande postmoderna bostadsområdet i Starrbäckensängen. I direkt anslutning till planområdet ligger kasernbyggnaderna från Svea artilleriregemente som uppfördes 1877 efter ritningar av Ernst Jacobsson.

Den tillkommande bebyggelsen föreslås utföras som en L-formad byggnadskropp i hörnet av Valhallavägen och Jungfrugatan, en smal byggnad längs gångstråket som ansluter Carl Akrells gata samt i form av påbyggnader i två våningar på befintliga byggnadsvolymer. Den L-formade byggnaden i hörnet av Valhallavägen och Jungfrugatan placeras i gatuliv. Avståndet till de intilliggande kasernbyggnaderna föreslås bli tio meter.

Skönhetsrådet ansåg att platsen delvis kan bebyggas, men att projektet måste minskas och omdisponeras. Planområdets läge i mötet mellan institutionsbältet och Gärdesstaden gör det till en plats där det ur stadsbildssynpunkt är komplicerat att tillföra ny bebyggelse. A-husets gavel såsom den nu visas i förslaget skulle bli mycket framträdande längs Valhallavägen eftersom kasernbyggnaden ligger lite på skrå. Att uppföra en mindre byggnad

mot Valhallavägen är enligt rådets uppfattning möjligt under förutsättning att ett större respektavstånd hålls till kasernbyggnaden, detta för att uppfattas som en förlängning av Sibyllegatan med en generös anslutning till Valhallavägens trottoar. Skönhetsrådet ansåg att förslaget i denna del behöver studeras. Exempelvis skulle ett mindre punkthus eller en kortare lamell längs Jungfrugatan skapa en bättre balans och verka mindre påträngande. Rådet konstaterade att vad som än byggs på platsen kommer det att vara mycket iögonfallande.

Inom planområdet finns ett flertal välväxta, värdefulla träd, bland annat två stora askar på den öppna ytan i planområdets södra del. Dessa skulle behöva tas ned i och med planens genomförande. Utmed Jungfrugatans västra sida föreslås sex lindar fällas för att åstadkomma en trängre gatusektion. Rådet ansåg att dessa alléträd ska bevaras och att ett mindre fotavtryck för en ny byggnad längs Jungfrugatan är nödvändigt för att åstadkomma detta. E-huset bör utgå ur planförslaget eftersom det dels hamnar alldeles för nära kasernbyggnaden och dels tar gården för den befintliga C-byggnaden. Även påbyggnaderna blir problematiska sett till de befintliga husens mycket sammanhållna postmoderna arkitektur som relaterar tydligt till Starrängsområdet. Området har förvisso en variation av höjder men rådet fann det inte övertygande att de nya påbyggnaderna ska relatera till de högsta av dessa byggnadshöjder. En observation i sammanhanget är att ögat inte enbart uppfattar taklifthöjder utan även antal våningar. Detta gör att även om påbyggnaderna inte gör husen faktiskt högre än i kvarteret intill kan det ändå uppfattas så.

Sammanfattningsvis ansåg rådet att ett punkthus eller en kortare lamell i Jungfrugatans riktning som inte överstiger stenstadens takfotshöjder eller riskerar gatans alléträd kan prövas i det vidare planarbetet. Rådet avstyrkte den föreslagna gårdsbyggnaden och påbyggnaderna av den befintliga bebyggelsen.

Handlingar i ärendet

- SR 2022/161-15 Samrådsbrev
- SR 2022/161-2 Planbeskrivning S-Dp
- SR 2022/161-3 Kulturmiljöanalys
- SR 2022/161-10 Omgivningsbullen
- SR 2022/161-11 Konsekvensbeskrivning kulturmiljö
- SR 2022/161-16 Plankarta samråd
- SR 2022/161-4 Trädinventering och okulär besiktning
- SR 2022/161-5 PM Miljögeoteknisk markundersökning
- SR 2022/161-6 PM Akustik, Riskbedömning stomljud & vibrationer
- SR 2022/161-7 PM Projekteringsunderlag geoteknik
- SR 2022/161-8 PM Trafikfunktioner

- SR 2022/161-12 Dagvatten- och skyfallsutredning
- SR 2022/161-13 Idéförslag, ritningar och solstudier
- SR 2022/161-14 Dagsljus - simuleringsrapport BBR
- SR 2022/161-9 MUR Markteknisk undersökningsrapport

§ 10

Sekreteraren informerar

Sammanfattning av ärendet

Erinrade sekreteraren om att rådets seminarium ska genomföras tisdag 15 november 2022. Temat för året är markpolitik och exploatering. P.g.a. av rådets ekonomiska situation kommer seminariet i år dock endast hållas under eftermiddagen. Kansliet återkommer under hösten med information om programmet.

Informerade sekreteraren om sitt kommande deltagande i SSSB:s panelsamtal i samband med invigningen av de nya studenthusen vid Simrishamnsvägen och Understensvägen onsdag 24 augusti.

Sekreteraren informerade om att stadsdirektör Anette Scheibe Lorentzi avgår under hösten. Tillförordad stadsdirektör blir Monika Joelsson, avdelningschef för planavdelningen på stadsbyggnadskontoret.

§ 11

Övriga frågor

Beslut

Förelåg inga övriga frågor.

§ 12

Dramaten, tillgänglig entré; information från Statens fastighetsverk

SR 2022/155

Beslut

Anmäldes för formellt beslut ärende bordlagt vid delegationsammansamling 2022.06.13 (§2).

§ 13

**Styckmästaren 1 m.fl. (Slakthusområdet Etapp 4A),
förslag till detaljplan, 2020-14677**

SR 2022/138

Beslut

Anmäldes för formellt beslut ärende bordlagt vid
delegationssammanträde 2022.06.13 (§3).

§ 14

**Kungsholmen 2:2, uppförande av tillfällig brandstation
intill Stuvaren 1, Norr Mälarstrand 25-31, tidsbegränsat
lov, 2022-06440-575**

SR 2022/150

Beslut

Anmäldes för formellt beslut ärende bordlagt vid
delegationssammanträde 2022.06.13 (§4).

§ 15

**Garnisonen 3, nybyggnad av kontorsbyggnad, 2022-
05272-575**

Genom remiss hade stadsbyggnadskontoret begärt
Skönhetsrådets yttrande över Garnisonen 3, nybyggnad av
kontorsbyggnad, 2022-05272-575. Viktoria Söderman,
stadsbyggnadskontoret, redogjorde för ärendet.

SR 2022/186

Beslut

Beslöt Skönhetsrådet bestämt avstyrka bifall till ansökan om
bygglov.

Uppdrogs åt kansliet att besvara ärendet.

Sammanfattning av ärendet

Bygglovsansökan avser en ny kontorsbyggnad i sju våningar som
ersätter den envåningsbyggnad som tidigare huserat FOA:s
datacentral i kvarteret Garnisonen. Byggnaden föreslås få ett
asymmetriskt fotavtryck, indragna översta våningar, fasad i trä och
en sockel i natursten.

Kvarteret Garnisonen har uppförts i tre distinkt olika etapper. Den äldsta delen mot Linnégatan uppfördes som kaserner till Svea och Göta Livgarde 1886 med Ernst Jacobsson som arkitekt. Kvarterets inre del uppfördes 1963 för Försvarets forskningsanstalt (FOA) efter ritningar av arkitekt Gustaf Kaunitz och den norra delen mot Karlavägen 1972 för bl.a. Statistiska Centralbyrån med Tage Hertzell som arkitekt. Kvarteret hålls samman av den rationella strukturen och byggnadernas storskaliga arkitektur.

Ursprungligen hade stadsplanen en bestämmelse om allmänt ändamål och en höjdsättning som stämde överens med omgivande kvartersbebyggelse. FOA-byggnadens högdal meddelades dispens och blev trevåningar högre än gällande plan. För att hantera detta förhållande och att ändra ändamål till kontor gavs kvarteret en ny detaljplan 1997. En förutsättning för detaljplanen var att ny byggrätt inte skulle tillkomma.

Skönhetsrådet konstaterade att det föreslagna bygglovet strider mot detaljplanens intention att inte tillföra ny byggrätt. Den föreslagna byggnaden strider också mot kvarterets sakliga struktur och förvanskar den sammanhållna miljön med stor inverkan på befintliga stadsbildliga-, arkitekturhistoriska- och socialhistoriska värden. Kvarteret är klassificerat som blått och grönt, d.v.s. den högsta och näst högsta bevarandeklassen, av Stadsmuseet. Rådet såg det som uteslutet att tillföra kvarteret den föreslagna byggnaden.

Med detta sagt såg Skönhetsrådet möjligheter att utveckla kvarteret framöver med ny eller ändrad bebyggelse. Kommande förändringar måste förhålla sig till kvarterets struktur och respektera höjderna så att ingen annan byggnadsdel än FOA-huset tillåts överflygla kasernbyggnaderna. För rådet var det självklart att en sådan process sker inom ramen för en ny detaljplan för kvarteret.

Skönhetsrådet sammanträder följande dagar 2023

Tid: 13.30 (gäller både ordinarie och delegation)

Måndagen 16 januari	Måndagen 23 januari
Måndagen 6 februari	Måndagen 20 februari
Måndagen 6 mars	Måndagen 20 mars
Måndagen 27 mars	Måndagen 17 april
Måndagen 8 maj	Måndagen 22 maj
Måndagen 29 maj	Måndagen 12 juni

Rådets utflykt torsdag 15 juni

Måndagen 21 augusti	Måndagen 14 augusti
Måndagen 4 september	Måndagen 18 september
Måndagen 2 oktober	Måndagen 16 oktober
Måndagen 6 november	Måndagen 20 november
Måndagen 4 december	Måndagen 11 december

v. 9 Sportlov 27/2-3/3
v. 15 Påsklov 11/4-14/4
v.44 Höstlov 30/10-3/11

Digitala signaturer

Detta dokument har signerats digitalt av följande personer

Namn	Datum
Monica Christina,Hector	2022-08-25
Inez Margareta,Olofson	2022-08-25
Inga Margareta,Varg	2022-08-25
Magnus Henrik Erkki,Nerlund	2022-08-25
Ingrid Helena,Lannegren	2022-08-25